

Такім чынам, нягледзячы на значныя дасягненні ў галіне МП, сёння не існуе сістэм, што дазваляюць атрымліваць бездакорны пераклад (у тым ліку і беларускамоўны). Усе аўтаматычныя інструменты з'яўляюцца толькі дапаможнымі ў дзейнасці прафесійнага перакладчыка. Магчыма, дзякуючы нейронным сеткам, якія зараз укараняюць некаторыя кампаніі, якасць перакладу будзе палепшана.

Літаратура

1. Баранов, А. Н. Введение в прикладную лингвистику. – М.: УРСС Эдиториал, 2001. – 360 с.
2. Отечественные системы машинного перевода / А. Д. Бакулов, Н. Н. Леонтьева, З. М. Шаляпина // Искусственный интеллект: Справочник: В 3 кн. / под ред. Э. В. Попова. Кн. 1: Системы общения и экспертные системы / [Э. В. Попов и др.]. – М.: Радио и связь, 1990. – С. 248–260.

УДК 811.161.3'24(045)

Л. С. Кныш, дацэнт, канд. філал. навук
(МДЛУ, г. Мінск)

ПРАКТЫКУМ ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ ЯК КОМПЛЕКСНЫ ДАПАМОЖНІК ДЛЯ СТУДЭНТАЎ МДЛУ

Актуалізацыя і вырашэнне пытанняў, звязаных з распрацоўкай новага пакалення навукова-вучэбна-метадычнага забеспячэння адукацыйнага працэсу ў вышэйшай школе, у наш час надзвычай важныя як для засваення ведаў па пэўным прадмеце, так і для арганізацыі самастойнай працы студэнтаў як арганічнай і неад'емнай часткі навучальнага працэсу ў цэлым.

Кафедра беларускай мовы і літаратуры МДЛУ актыўна распрацоўвае вучэбна-метадычную літаратуру па сучаснай беларускай мове, беларускай літаратуры, гістарычнай граматыцы, фанетыцы беларускай мовы, сінтаксісе і інш. Так, у 2019 г. падрыхтаваны да друку чарговы дапаможнік «Практыкум па беларускай мове» (Практыкум па беларускай мове / Кныш Л. С., Барысенка В. У., Казакевіч Т. Г. – Мінск: МДЛУ, 2019. – 217 с. Рэцэнзенты: кандыдат філалагічных навук, дацэнт Губская В. А. (БДЭУ); кандыдат педагагічных навук, дацэнт Камінская І. С. (МДЛУ)).

Зместавае напаўненне Практыкума адпавядае патрабаванням вучэбнай праграмы па вучэбнай дысцыпліне «Сучасная беларуская мова» і спрыяе глыбокаму авалоданню студэнтамі ўсімі нормаў сучаснай беларускай літаратурнай мовы (арфаэпічнымі, фанетычнымі, акцэнталагічнымі, арфаграфічнымі, сінтаксічнымі, пунктуацыйнымі і інш.).

Практыкум прызначаны для студэнтаў 1 курса МДЛУ. Ён можа быць выкарыстаны на семінарскіх занятках па вучэбнай дысцыпліне «Сучасная беларуская мова», а таксама пры выкананні дамашняга задання, самастойных прац і праверачных трэніровачных работ.

Вучэбны матэрыял пададзены ў выглядзе комплексных збалансаваных тэматычных работ па арфаэпіі, арфаграфіі, марфалогіі, сінтаксісе, пунктуацыі, лексікалогіі, стылістыцы і інш., што адпавядае лінгвадыдактычнай мадэлі навучання беларускай мове. Акрамя таго, у ім змешчаны замацавальныя тэсты, якія дазваляюць паглыбіць тэарэтычныя і практычныя навыкі. Структурна заданні ў тэстах складзены з апорай на тэарэтычны і практычны матэрыял, які неабходна ведаць і засвоіць пры вывучэнні той ці іншай тэмы (арфаэпія, фанетыка, марфалогія (назоўнік, прыметнік, лічэбнік, дзеяслоў і г.д.)), стылістыка і культура маўлення. Больш таго, у дапаможніку даюцца тэксты рознай тэматыкі для перакладу на беларускую мову, тэксты дыктовак і пераказаў, матэрыялы для стылёвага і лексіка-граматычнага аналізу, якія маюць на мэце развіццё у навучэнцаў здольнасць бачыць і разумець моўныя з’явы і факты, ацэньваць іх функцыянальную ролю і свядома выкарыстоўваць у маўленчай практыцы.

У дадатку змешчаны неапрацаваныя тэксты перакладаў з розных моў (англійскай, французскай, кітайскай, нямецкай і інш.) для аналізу і выяўлення недахопаў, звязаных з аўтаматычным інтэрнэт-перакладам (мужской пол – мужчынская падлога; кажан – кожаная курткі; Вальтер Скотт – Вальтэр Жывёліна; простое предложение – простая прапанова; белкі глаз – вавёркі вачэй і пад.). Праца над такімі «перакладамі» садзейнічае ўважліваму стаўленню студэнтаў да інтэрнэт-перакладчыкаў, да кожнага слова, яго семантыкі, да літаратурнага перакладу ў цэлым.

Комплексныя праверачныя работы захавалі сюжэтна-кампазіцыйную цэласнасць, сэнсавую празрыстасць, эстэтычныя

і выхаваўчыя вартасці, яны маюць на мэце праверку ступені сфарміраванасці моўнага і маўленчага складнікаў камунікатыўнай кампетэнцыі студэнтаў. Тэматычнае багацце заданняў, тэстаў і рознага кшталту тэкстаў прадвызначае разнастайнасць іх лексічнага напаўнення, што часта выходзіць за межы агульнаўжывальных слоў і адпавядае характару і спецыфіцы выкладання вучэбнай дысцыпліны «Сучасная беларуская мова» ў МДЛУ. Выкананне тэстаў і заданняў Практыкума дазволіць паглыбіць узровень камунікатыўных навыкаў студэнтаў, іх здольнасць рэалізоўваць маўленчыя інтэнцыі ў розных сацыяльна-культурных і навукова-практычных сферах беларускамоўных стасункаў.

УДК 655.525.3:82.09=161.3

Я. К. Лабоха, магістр філал. навук
(БДУІР, г. Мінск)

РЭЦЭПЦЫЯ СУЧАСНАГА МАСТАЦКАГА ПЕРАКЛАДУ Ў ЛІТАРАТУРНА- КРЫТЫЧНЫМ ЖАНРЫ РЭЦЭНЗІІ

Мастацкая літаратура ўжо шмат стагоддзяў выконвае ключавую ролю ў культурным абмене паміж нацыямі праз сваё ўзнаўленне на іншых мовах. Ю. Л. Абаленская ў манаграфіі «Диалог культур и диалектика перевода» адзначае: «Перекладныя творы, насамрэч, становяцца часткай нацыянальнай літаратуры, спрыяюць яе ўзбагачэнню і развіццю, а з другога боку, у значнай ступені дзякуючы перакладам адбываецца распаўсюджанне літаратурных жанраў і стыляў, мастацкіх прыёмаў і г. д.» [1, с. 4].

«Даць ацэнку бягучым фактам літаратуры з пункту гледжання значэння іх для сучаснасці» [2, с. 159] дазваляе літаратурная крытыка. Мэта артыкула – ахарактарызаваць літаратурна-крытычны жанр рэцэнзіі ў дачыненні да беларускамоўных мастацкіх перакладаў 2000–2010-х гг. Аб'ектам даследавання сталі рэцэнзіі, змешчаныя ў часопісах «Полымя», «Нёман», «Архе Пачатак», «Всемирная литература», «Дзеяслоў», «ПрайдзіСвет» і газеты «Літаратура і Мастацтва» за 2000–2018 гг.